

تحلیل و بررسی اعتبار سندی حرز رضوی

عضو هیئت علمی پژوهشکده علوم اسلامی رضوی در خصوص اعتبار سندی «حرز رضوی» بیان کرد: اولین بار در کتاب عیون الاخبارالرضا در باب خروج امام رضا(ع) از نیشابور به سوی طوس و از آنجا به مرو، از این حرز یاد شده است.

عضو هیئت علمی پژوهشکده علوم اسلامی رضوی در خصوص اعتبار سندی «حرز رضوی» بیان کرد: اولین بار در کتاب عیون الاخبارالرضا در باب خروج امام رضا(ع) از نیشابور به سوی طوس و از آنجا به مرو، از این حرز یاد شده است.

محمود ملکی تراکمه ای، عضو هیئت علمی پژوهشکده علوم اسلامی رضوی محمود ملکی تراکمه ای، عضو هیئت علمی پژوهشکده علوم اسلامی رضوی در گفت و گو با ایگنا از قم در خصوص اعتبار سندی «حرز رضوی» بیان کرد: اولین بار در کتاب عیون الاخبارالرضا در حدیث سوم که این حدیث را شیخ صدوق از استادش محمد بن موسی بن متوکل روایت کرده، (در باب خروج امام رضا(ع) از نیشابور به سوی طوس و از آنجا به مرو) از این حرز یاد شده است.

وی با بیان اینکه محمد بن موسی بن متوکل از علی بن ابراهیم بن هاشم قمی از پدرش ابراهیم بن هاشم از یاسر خادم سلسله راویان این حدیث هستند، افزود: در آثار و روایات شیخ صدوق مکررا از محمد بن موسی بن متوکل نقل شده است، لذا شاهدهی بر وثاقت سخنان این شخص است. علی بن ابراهیم بن هاشم قمی نیز از اساتید مرحوم کلینی است که چندین هزار روایت کافی از او نقل شده است؛ همچنین از پدر ایشان، ابراهیم بن هاشم نیز روایات متعددی وجود دارد. در فهرست کتاب شیخ طوسی درباره یاسر خادم گفته شده که کتابی با عنوان «مسائل عن الرضا(ع)» نگاشته است که این کتاب امروزه موجود نیست؛ علاوه بر آن ابراهیم بن هاشم در کتاب عیون الاخبارالرضا(ع) بیان می کند که یاسر خادم(خادم امام رضا(ع)) را دیده و این بیانگر عمر طولانی وی است.

ملکی گفت: از یاسر خادم نقل شده است که چون امام رضا(ع) به قصر حُمید بن قحطبه وارد شد جامه های خود را کند و به حمید داد. او آن را برای شستن به کنیز خود داد، اندکی بعد کنیز با رقعۀ ای بازگشت و گفت: آن را در پیراهن ابوالحسن علی بن موسی الرضا یافتم. حمید گفت: به امام عرض کردم، فدایت گردم کنیز در پیراهن شما نوشته پیدا کرده این رقعۀ چیست؟ فرمود: ای حمید، این حرزی است که از خود جدا نمی کنم. گفتم: مرا از آن آگاه کن. فرمود: این حرزی است که هر کس آن را در گریبان خود نگاه دارد بلا از او دور می شود و از شر شیطان و سلطان ایمن می ماند.

وی ادامه داد: امام حرز را بر حمید چنین املا فرمود: «يَسْمُ اللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ»؛ يَسْمُ اللّٰهُ؛ اِيّٰى اَعُوْذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتُ تَقِيًّا اَوْ غَيْرَ تَقِيًّا اَخَذْتُ بِاللّٰهِ السَّمِيْعِ التَّبْصِيْرَ عَلٰى سَمْعِكَ وَ بَصْرَكَ لَآ سُلْطٰنَ لَكَ عَلٰى وَ لَآ عَلٰى سَمْعِيْ وَ لَآ بَصْرِيْ وَ لَآ عَلٰى شَعْرِيْ وَ لَآ عَلٰى بَشْرِيْ وَ لَآ عَلٰى لَحْمِيْ وَ لَآ عَلٰى دَمِيْ وَ لَآ عَلٰى مَخْيِىْ وَ لَآ عَلٰى عَصِيْىِىْ وَ لَآ عَلٰى عِظَامِيْ وَ لَآ عَلٰى اَهْلِيْىِىْ وَ لَآ عَلٰى مَالِيْ وَ لَآ عَلٰى مَا رَزَقْنِيْ رَبِّيْ سَتَرْتُ بَيْنِيْ وَ بَيْنَكَ يَسِيْرَةَ التُّبُوْعِ الّٰذِيْ اسْتَتَرَ بِهٖ اَنْبِيَاءُ اللّٰهِ مِنْ سُلْطٰنِ الْفِرَاقَةِ (سَطَوَاتِ الْجَبَابِرَةِ) جَبْرَيْلُ عَنْ يَمِيْنِيْ وَ مِيكَائِيْلُ عَنْ يَسٰرِيْ وَ اِسْرٰفِيْلُ مِنْ وَّرَآئِيْ وَ مُحَمَّدٌ (ص) اَمَامِيْ وَ اللّٰهُ مُطْلِعُ عَلٰى مَا يَمْنَعُكَ وَ يَمْنَعُ الشَّيْطٰنَ مِيْىِى اللّٰهُمَّ لَآ يَغْلِبُ جَهْلُهُ اَنَّا تَاكُ اَنْ يَسْتَفْزِنِيْ وَ يَسْتَخْفِيْىِى اللّٰهُمَّ اِلَيْكَ التَّجَاؤُ اللّٰهُمَّ اِلَيْكَ التَّجَاؤُ اللّٰهُمَّ اِلَيْكَ التَّجَاؤُ.» یکی از اشکالاتی که به متن این روایت وارد می شود، آن است که حمید بن قحطبه سال ۱۵۹ هجری از دنیا رفته است، در حالی که امام رضا(ع) سال ۲۰۰ یا ۲۰۱ وارد خراسان می شود و لذا حضور این شخص در روایت امکان پذیر نیست.

ملکی تراکمه ای تصریح کرد: در روایت اول این باب، ابوصلت هروی نقل می کند که امام رضا(ع) در طول سفر خود از نیشابور به طوس و از آنجا به مرو، وارد منزل حمید بن قحطبه طاعی سردار معروف خراسان در دوران خلافت هارون الرشید و مأمون شد و در آنجا وارد قبه محل دفن هارون الرشید شد که امام رضا(ع) نیز پس از شهادت در همین جا به خاک سپرده شد؛ لذا با توجه به این روایت نشان می دهد که امام(ع) وارد این خانه شده است و قطع به یقین حمید از دنیا رفته بود و ممکن است در نقل یاسر اشتباهی رخ داده باشد.

عضو هیئت علمی پژوهشکده علوم اسلامی رضوی ادامه داد: از آنجا که امام رضا(ع) وارد خانه حمید شده است، راوی گمان می کند حمید نیز باید در خانه باشد در حالی که این گونه نیست بلکه این یک قصر حکومتی بوده که حمید در آن سکونت داشته و بعدها به نام او معروف شده است و در زمان ورود امام به منزل، شخص دیگری در آن سکونت داشته که در واقع راوی این شخص را با حمید اشتباه می گیرد، لذا این اشتباه در متن رخ داده، اما در کلیت اعتبار سند مشکلی ایجاد نمی کند.

ملکی تراکمه ای اضافه کرد: درباره حمید بن قحطبه اشتباهات دیگری نیز رخ داده است، در جایی دیگر نقل شده است حمید می

گوید زمانی که هارون در طوس بوده است، به من دستور داد تا فرزندان ابوطالب(علویان) را بکشم. این روایت در حالی نقل می شود که حمید بن قحطبه هنگام سکونت هارون در طوس زنده نبوده است.

وی با بیان اینکه با توجه به شواهد موجود اعتبار سندی این روایت از کتاب عیون الاخبارالرضا(ع) قابل اطمینان است، ادامه داد: علاوه بر این سند، در کتاب مهج الدعوات و منهج العبادات از سید بن طاووس که پس از کتاب عیون اخبارالرضا(ع) و در قرن هفتم نگاشته شده درباره کارکرد حرز رضوی آمده است که ابوالفضل هروی نقل می کند که امام رضا(ع) نزد مأمون رفتند و او قصد داشت تا امام را شهید کند اما از نیت خود بازگشت و علت آن است که امام رضا(ع) این حرز را قرائت کرده بودند اما این روایت سند متقن ندارد.

ملکی تراکمه ای درباره کارکرد حرز رضوی، یادآور شد: در روایتی که در کتاب عیون&irm; الاخبارالرضا(ع) آمده است درباره کارکرد این حرز آمده که هرگونه شر از آن دفع می شود.